

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN 21 MAJ 1911.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:

JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Ett besök hos Lotten Dahlgren

INOM DE NÄRMASTE dagarna utkommer en bok, kallad "Norrländska släktprofiler". Dess författarinna är Lotten Dahlgren, som här blott fortsatt det verk hon begynte genom den mycket lästa och älskade boken "Ransäter", att kalla gångna tiders människor tillbaka och ställa dem fram för det lefvande släktet sådana de voro enligt deras egna vittnesbörd, som lefva efter dem.

Att Lotten Dahlgren kom att syssla med detta slags arbete berodde kanske på att hon, såsom en ättling af den gamla Dahlgrenska kultursläkten, hade alla traditionerna och minnena från de namnkunniga värmlandssläkterna i midten af förra seklet i arf och ägo. skriva Ransäter. A. Dahlgren släkten? Det andra sidan

af halfseket, som Lotten Dahlgren kom med sin bok om Ransäter. Hon hade visserligen under många år sysslat med författarskap, men det hade varit af annan art, och redaktörskapet af tidskriften Dagny, som hon beklädde icke mindre än 17 år ända till dess tidskriften för några år sedan lades om på bredare bas och blef veckotidning, tog mycket af hennes tid i anspråk. Lotten Dahlgren har helt visst rätt, när hon ser på de 17 årgångarna och säger, att här ligger gömdt ett material, som en gång för forskaren i svenska kvinnans historia skall bli af det största värde. Det är kvinnoarbetet representeradt af Fredrika Bremerförbundet eller bedömdt från dess ståndpunkt, som här passerar revy, det är litteraturen från de senaste årtiondena och ekot af de strider den väckte i en tid, då problemdiktningen föll i mottagligare jord än nu. Redan

Wettergren & Kerber

Direktör Dan. Broström

har situationen i fråga om kvinnorörelsen förändrat sig och antagit andra former, tidskriften Dagny är ett historiskt dokument.

Men nu sitter dess redaktör, som en gång så nära måste följa sin egen tids dagshändelser, fördjupad i en gången tid, lefvande med dess människor och följande deras öden.

Hennes hem är en liten röd hvitknutad stuga, belägen på den vidsträckta tomt, som tillhör den Tegnérska villan vid Djursholm. Här, där hvarje sak är ett minne, där taflorna af Uno Troili på väggarna och förmakssoffan med sitt otroligt arbetsamma korsstyngsbroderi, som sytts af värmländska herrgårdsflickor, följt med från Värmland och Ransäter, här tyckes just rätta platsen att fördjupa sig i de väldiga högar af bref ur hvilka ett tidsskedes fysiologi så småningom skall träda fram. Här har också under det nu förgångna året arbetats med den flit, som ordnandet af ett material, hvilket omspinner ett helt sekel, måste kräfvat. Stoffet till de två stora volymer, hvaraf den ena, som nämndt, utkommer nu i vår och den andra till hösten, är hämtadt ur Fredrika Limnells efterlämnade papper.

Fredrika Limnell är ett namn, som för det yngre Stockholm är okänt, men de äldre och de som äro förtrogna med memoarlitteraturen veta, att fru Fredrika Limnell på sin tid under 70- och 80-talen spelade en stor roll inom det svenska intelligenslivet. Kännare på området ha också alltid haft klart för sig, att Fredrika Limnells ryktbara salong borde vara något att göra af, som det heter, men det var först Lotten Dahlgren som grep sig an med verket. Fredrika Limnells sonhustru och arftagerska, fru Hilma Svedbom, äger en väldig samling, flera mansbördor stark, af papper, som befunnit sig i fru Limnells ägo, och när Lotten Dahlgren fick hand om detta jättematerial befanns det, berättar hon, att här funnos bref och papper som icke blott härrörde från den tid, då fru Limnell höll salong i sin våning vid Gustaf Adolfs torg, utan som gingo tillbaka ända till slutet på 1700-talet och utgjorde en krönika om de norrlandssläkter, hvilka fru Limnell tillhörde. Det var det gamla Härnösand med ett ord, som återspeglade sig i bref, bevarade från mor och mormor och mormormor och dessas släkt och väninnor, barn och barnbarn. Det är unga flickor, som skickats i pension och skriva hem till Härnösand, det är söner, som skriva från Uppsala och få bref tillbaka etc. Äfven Franzén, då biskop i Härnösand, skymtar bland de öfriga. Fröken Dahlgren fann då, att här skulle bli två böcker i stället för en, och den första blef "Norrländska släktprofiler".

Det är hela korgar af bref, som genomlästs för att få detta extrakt, och det har velat mycket tålmod och omsorg till för att ordna och gruppera det hela. När verket började nalkas sin fullbordan och de första korrekturarken redan kommit, upptäcktes nytt material, lika stort och värdefullt som det använda, och det betydde att allsamman måste göras om igen. Arbetet är emellertid, när detta skrives, under tryckning.

Den andra delen, däri senare hälften af materialet kommer att användas, får namnet "Lyran" efter det sångarhem och sommarhem vid Mälaren, som Fredrika Limnell gjorde till en medelpunkt för sin tids musiklif och där hon utvecklade en storartad gästfrihet, omfattande den unge nybeggaren på konstens väg likaväl som den världsberömda mästaren.

Fredrika Limnell var en vacker och frad Härnösandsflicka i sin ungdom. Hon ingick först äktenskap med rektor Svedbom, som en tid äfven var medredaktör af "magistrarnas

aftonblad". Liflig och intelligent, med ett vaket intresse för allt nytt i tiden, därtill gästfri, hjärtegod och hjälpsam, blef fru Limnell, eller som hon då kallades "lilla rektorskan", snart en i vida kretsar känd och skattad personlighet. Hon gynnade konstens adepten och såg litteraturens män och kvinnor i sin salong. Fredrika Bremer var hennes intima vän, som med henne uppehöll en liflig brefväxling och fru Limnell var längre fram en af Fredrika-Bremer-förbundets stiftarinnor. Men kanske närmare än kvinnorörelse, konst och litteratur låg henne musiken. Hennes son var kompositören Vilh. Svedbom, och Lyran blef också en plats, där allt hvad Stockholm ägde af framstående musikmänniskor samlades. Hennes man, rektor Svedbom, dog emellertid hastigt i kolera, och det var under sitt andra äktenskap som Fredrika Limnell, sedan familjeförmögenheten ökats, alltmer befäste sitt och sin salongs rykte. Björnson och Ibsen voro hennes gäster på sina Stockholmsbesök och det var till fru Limnell som Ibsen skref sina "ballongbref till en svensk dame". Med Magdalena Thoresen underhöll också fru Limnell en brefväxling, som ännu är i behåll. Brevven från hennes äldre dagar äro icke så många, detta beroende på ett vackert drag af finkänslighet. Fru Limnell brände nämligen upp de många tacksamhetsbrevven från dem hon hjälpte. Ännu i ålderns dagar kry och liflig lefde fru Limnell till 1892, och de finnas som ännu minnas besöken i hennes charmanta salong.

När fröken Dahlgren berättat om hela den värld, som legat gömd i de gamla brevven och nu väckts till lif af henne, uttalar hon en viss oro för att dessa minnen från det förflutna icke skola äga något intresse för den stora publiken. Fröken Dahlgren har dock genom det varma mottagande "Ransäter" rönte själf fått ett bevis på att intresset för de generationer, som gått före, är lefvande hos vår tids människor.

Den ifver hvarmed allmänheten tar del af de skildringar och memoarverk från särskildt förra århundradet, som utkomma, är ett lika förvånande som sympatiskt drag hos densamma. Därför bli också de, som förstå att ge publiken just hvad den vill ha i den vägen, dess favoriter.

Lotten Dahlgren är en af dem, liksom hon är omtyckt af dem som känna henne närmare för sin klokhet och sitt älskvärda humoristiska väsen, som ännu vid de fyllda sextio är lika ungdomligt friskt. Dottern till Fredrek på Ransätt, "Vermländingarnas" skapare, har väl uppehållit traditionerna.

E. — ER.

Kvinnornas rösträtt inför första kammaren.

FÖRLIDEN LÖRDAG var kvinnornas rösträttsfråga inför första kammarens män, den kammare som bär ansvaret för att kvinnorna icke för länge sedan sett sitt kraf beviljadt och ansvaret för att de nu måste sätta upp år 1917, som det år då de i lyckligaste fall kunna vinna sitt mål. Resultatet, ett bifall med stor majoritet till konstitutionsutskottets afslagsyrkande på liberalernas och socialdemokraternas motioner var väntadt.

Några dagar före debatten hade landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt anordnat ett stort möte, där kvinnornas uppfattning af sin egen fråga klart demonstrerades och deras förhoppningar till riksdagsmännens beslut uttalades af doktor Lydia Wahlström, mrs Chapman Catt och doktor Gulli Petrini. Att förhoppningarna svekos nu är en sak för sig, det är mera nedslående att kvinnorna under årtal skola tala för fullständigt döfva öron, när de söka förklara hvad rösträtten betyder för dem själfva, hur med kvinnornas utvandring i det allmänna lifvet och statslivets ingrepp i hemmen politisk omyndighet blir en fara, medan den efter tillämpandet af personlighetsprincipen i fråga om rösträtt för män blir en förödmjukelse.

Under förstakammardebatten märkte man, att allt detta var som om det aldrig varit sagdt. Man tog icke ens upp kvinnornas argument till bemötande, i stället fick man höra den gamla sången: kvinnans uppgift, den stora lagen om arbetsfördelningen i hemmet, som kvinnan själf skulle akta så högt, sades det, att hon själf ej ville ha rösträtt. Man skulle annars tycka att den kvinna, som tror på sin uppgift i hemmet, borde nedslås af den tanken att hon uppfostrade barn blott för att sända ut dem i en värld, som styres af lagar, öfver hvilkas formulerande hon och andra mödrar hade intet att säga. Och man borde inse att när man talar om de kvinnor, som ägna sig åt hemmet uteslutande, talar man om fåtalet, och mest om dem med förstakammarförmögenhet. Den svenska bondhustrun, som framhölls såsom Sveriges grund, då icke glömd, ty hon får sällan uteslutande ägna sig åt hemmet, hon ägnar sig åt förvärfvarsarbete liksom mannen på åker och äng, i ladugård och väfstuga och mjölkbod.

Man fick också höra en ny ton i sången. Samtidigt som det framhölls enligt en af utskottets motiveringar att man ej borde ge kvinnorna rösträtt emedan de själfva ej visat sig äga nog stort intresse för frågan, så sades det också att äfven om kvinnorna kunde förblindas därefter att allmänt yrka på rösträtt, borde man icke ge dem den — af principiella skäl. Och vidare hörde man en triumferande melodi om att kvinnornas chanser voro gångna i och med gammalliberalismens fall, och att vi skulle få se en tillbakagång i kvinnorörelsen.

Talmän för de progressiva krafterna saknades emellertid icke heller, och en af dem framhöll att så visst som liberalismens idé är idén om rättvisa åt alla, också åt kvinnorna, så skall den aldrig dö utan vinna seger. Och i motsats till den från högerhåll uttalade farhågan, att rösträtten skulle förleda bondkvinnorna att läsa tidningar och höra föredrag, fastslogs just hvilken uppfostrande betydelse, hvilket medel till kvinnornas höjande inträdet bland de ansvariga medborgarna skulle blifva.

Så talade första kammaren år 1911, strax före den stora rösträttskongressen. När detta skrives, är andra kammarens beslut ännu ej bekant, men det kan endast ha ett symptomatiskt intresse.

LOTTE DAHLGREN UTANFÖR SIN VILLA PÅ DJURSHOLM.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	3.50	Halft år	4.25
Kvartal	1.75	Kvartal	2.25
Lösnr	0.12	Lösnr	0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsg. 43.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803.	Expeditionen: Riks 1646. A. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 8660. A. 402.	Annonskontoret: Riks 1646. A. 195.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 8659. Allm. 4304.

Annonspris:

Pr millimeter	enkel spalt:
25 öre efter text.	Utländska annonser
30 öre & textside.	debiteras 50 öre med
20 % förhöjning & särskild begärd plats.	20 % förhöjning & särskild begärd plats.

Staden eller villasamhället?

MAN VET INTE, hur viktig den frågan är, sade Margit Lundberg bittert, förr än man upptäcker att man hoppat i galen tunna.

Det var en förmiddag vi träffades vid en kopp te hos Törneblads, i nedre salongen, där Idun låg bland andra tidskrifter på ett bord.

— Trifs du verkligen inte i er förtjusande villa, när ni nu äntligen fått den färdig, frågade jag.

— Lill-Putte och jag sitter där mest ensamma. Det är inte så idealiskt, må du tro.

— Hvar håller de andra hus då?

— De andra är i sta'n naturligtvis.

Det blef en paus. Stackars Margit såg melankolisk ut. Jag förstod hur djupt hon led af den splittringens vind, som blåst genom familjen, sedan de flyttat ut på landet.

— Min man, fortsatte Margit, har så mycket sammanträden, sedan kontorstiden är slut. Af färerna slukar honom snart helt och hållet. Och så har han börjat intressera sig för kommunalpolitiska frågor också på sistone. Det är möten, som drar ut halfva natten. Då hinner han ej ut med sista tåget. Elisabet har musiklktioner två eftermiddagar i veckan. Så tar hon sjukgymnastik en eftermiddag. Gösta läser matematik privat ett par aftnar i veckan. Och så har han fäkting en afton. Kamratlif och förströelser fyller också åtskilliga kvällar. Allt som allt, jag ser nästan aldrig man och barn.

— Söndagarna har du dem i alla fall, invände jag.

— Äfven det hoppet har svikit. Staden stjäls också våra söndagar. Då är det sportlif, utställningar, uppvisningar, allt i staden. Våra båda jungfrur längtar också ständigt till staden. Jag låter dem naturligtvis vara lediga, d. v. s. resa dit, så ofta som möjligt. Jag vill gärna vara tillmötesgående mot tjänare. Men jag känner det riktigt kusligt mången kväll, när jag är ensam i villan med Putte, som soffer i sin vagn. Det är så mörkt utanför fönstren och träden susar så dystert i trädgården. Om jag någon gång promenerar ensam på vår slaskiga landsväg i skymningen, och bara möter en och annan luffare, tänker jag med afund på de relativt torra gatorna i sta'n med deras strålände ljus och deras roande fönster. Jag längtar till sta'n, jag med. Det hänger nog så ihop med oss allesamman, att vi ej är *landligt* intresserade. Vi är stadsbarn, och vi hör ihop med det, som staden bjuder. Men det har vi inte förstått, förrän det är för sent.

— Är ni nu så fast för villan, att ni inte kan bli af med den, undrade jag deltagande.

— Vi ha redan, efter blott tre års förlopp, börjat ta mått och steg för att få den såld. I värsta fall får man väl söka hyra ut den. Hufvudsaken är, att jag får igen min familj, eller rättare sagdt att vi får igen hvarandra. Nu är barnen mer i skolan och pensionatet än i hemmet.

— Hur menar du? Har du dem i ett pensionat?

— Vi måste ju inackordera dem till midagen någonstans, där de äfven kan tillbringa sina lediga mellanstunder, när de ej kommer ut förr än på aftonen.

— På så sätt blir det ju ganska omständligt med landtlifvet?

— Omständligt, enformigt och dyrt, sade Margit med eftertryck. Det passar inte för oss, nu vet vi det.

Idun

SÅNGERNA OM HEMMET Af Oscar Sjerne.

VIII.

UNDER GRANARNA..

UNDER GRANARNA i hemmets skog,

där var svalkan ljuf som aldrig an-
norstades,
stilla och högtidligt med ett åldrigt
kvädes

tongång vindens sus i gröna hvalf-
ven drog.

Under granarna i hemmets skog
mellan pelarstolta gyllenbruna stam-
mar

skymtade i fjärran bergens blåa
kammars,
tjärnets klara öga glittrade och log.

Under granarna i hemmets skog,
där var mossan mjuk och god och
sval för kinden,
där var hvilan ljuf vid vaggvisång
af vinden
och all världens larm och hjärtats
oro dog.

Öde och förhärjad ligger hemmets
skog,
vissnad och förtorkad, sorgsvart,
vigd åt döden,
vaknar aldrig mer vid ljumma vår-
regnsflöden —
allt för obarmhärtigt skönlös yxa
slog.

Barn af samma nejder, hvar vår
kosa drog
långt på fjärranstigar, hemsjukt hjär-
tat gråter:
minnet, minnet endast finner stigen
åter
under granarna i hemmets skog.

Af FRU MAGNHILD EK.
Belönad med hedersomnämmande.

Andra vet annat. Mina tankar flög till ett ungt par, som är ända till yrsel förälskade i sin lilla stuga i ett villasamhälle. De har själfva tänkt ut den, öfvervakat byggandet, hjälpt till med dekoreringen. Hvar stock, hvar spik är dem kär. De har grävt och krattat gångarna, sått gräsplanerna, planterat rabattterna. Några stora, gamla stenar ha de sammanfört till en sorts bänk under fatburen, hvari trappan så lustigt försvinner, och de kan rent af smeka dem i ömhet, när de sitter där och beundrar all sin härlighet. För dem finns inga träd så sköna, inga vatten så blåa som deras egen utsikts träd och vatten. Deras egen luft är den mest balsamiska i världen, deras eget regn det mest välsignade. Och solskenet genom deras fönster, på deras blommor kan ej jämföras med något i universum. Säkert skall deras barn med tiden älska stugan och torfvan lika hängifvet som föräldrarna, och en trollkrets af lycka och kärlek skall alltid bilda ett skyddsvärn kring denna sälla familjebo-ning.

Jag har en ung arkitekt bland mina närmare bekanta, en förständig och känslig ung man. När han ritar hem för människor, vill hans goda hjärta alltid, att det skall bli vackra hem för lyckliga människor. Till honom gick jag med Margits missträkning, de andras förtjusning och min egen undran, hur världen skall blifva insiktsfullare, äfven i fråga om hemproblemets rätta lösning, utan att först passera genom den ledsamma gränden, som heter: "af skadan blir man vis".

— Om människorna ej känner sig själfva, sade han, sin egen smak och sin egen lyckas betingelser, måste erfarenheten lära dem, hur de skall inrätta sig. Hvad som blir ett Eden för den ene, blir ett Inferno för den andre.

Ack ja, det visste jag ju också. Och man kan ju ej af någon arkitekt i världen begära, att han i välmående nitälskan om andras familjelycka säger till klienter, som beställer en villa: Nej, beställ ingen bostad i ett villasamhälle. Jag tycker jag ser på er, att ni bör hyra stadsvåning i stället.

Det måste vara stor måtta på rådgifvande i denna dårskapernas jämmerdal, där den som bor passabelt eller komfortabelt ofta är lika otillfredsställd, som den som inte bor alls. Medlidandet med dem, som kunna få välja mellan stad och land för att skapa sig ett hem, men väljer fel, kan aldrig bli så stort som med dem, för hvilka valet ej finns, och kanske ej heller tak öfver hufvudet.

Icke dess mindre är det en sanning utan modifikation, att hvarje individs sanna väl ligger det allmänna bästa om hjärtat. Hvarje ny smula klokskap i konsten att lefva är en vinst för det hela. Den som kunde lära nationens alla medlemmar, hvar hvar och en har sin rätta plats, ej blott i stad eller på land, vore i sanning förtjänt af ett monument. Då hade man funnit de vises sten. Ty större delen af samhällslifvets olyckor beror på, att blott fåtalet kommer i sin rätta sfär.

Så är det äfven med familjelyckan. Hon är en ömtålig vareelse, ibland rent af sjukligt känslig för omgifningens egenskaper. Det är förtjänstfullt att söka belysa hennes mångskiftande väsen och önska henne, ej blott hemortsrätt utan äfven lifsmöjligheter i så många hem som möjligt.

KLÄDNINGAR

som äro fläckiga eller nedsmutsade kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Priset härför är lägst Kr. 3.- per klädning. Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

Cerebos Salt

är just hvad som behöfves på ett väldukadt bord.

Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

Men familjelyckan består till stor del af barnens lycka. Därför förefaller det så naturligt, att man genast tänker på, i hvilken miljö barnen bäst trifs och frodas.

Då ligger nära till hands att utdöma storstadsgator och kasernbyggnader såsom föga harmonierande med ett sundt och gladt barnslif. Barnen behöfver landluft, trädgård och otvungen men ändå tryggad rörelsefrihet. Men barnen behöfver också kultur, skolkultur och bildande förströelsekultur. Om nu dessa behof ej kan tillfredsställas på samma plats, inträder den störande slitning, som Margit så djupt beklagade.

En möjlighet att undgå denna slitning finns, syns det mig, i trädgårdsstadssystemet, hvilket ju äfven hos oss här och där har motsvarighet.

Trädgårdsstäderna är, äfven när de ligger som en krans kring storstaden, själfständiga kommuner, d. v. s. de har själfva allt som fordras af en stad. Barnen finner i dem, i familjevillans närhet, allt hvad de behöfver. Några långa resor dagligen till skolan förekommer ej, och sparas därigenom betydligt med tid och nervkraft. Teater, biograf, sportplats, och allt hvad till den hygieniska vården hör, kan trädgårdsstaden också bjuda på. Dessutom tillgodoses kamratlivet i hemmets närhet, hvilket är en viktig fördel.

Trädgårdsstaden har visserligen ej storstadens andliga och materiella rikedomar att förfoga öfver, men den har goda kommunikationer, och på obetydlig tid kan hela familjen — liksom från villasamhället — förflytta sig till storstadens centrum.

Det egna hemmet, den egna trädgården, med en omgifvande atmosfär af ro och hvila, utan stors tads-gators ständiga buller, torde nog vara bästa uppväxtplatsen för barn. Föräldrarna är kanske själfva storstadsbarn med lif och själ och finner ingen miljö härligare än pulsådern i en metropol — eller de är kanske naturdyrkande landtentusiaster — i hvilket fall som helst vill nog många af dem, i och med det samma de är föräldrar, tänka i första rummet på barnens väl. Ligger då ej nära till hands, att de söker tillförsäkra barnen de fördelar, som stad och land i förening kan bjuda? Och bör det ej då bli trädgårdsstaden de väljer, som valet står dem fritt?

Där det finns lyckliga barn, finns nog en — åtminstone relativt — lycklig familj. Hvilket ju ej hindrar, att det kan finnas lyckliga familjer utan barn. Dessa kunna med mindre risk och fara vårda sin lycka och hemtrefnad i storstadskaserner, hotell, automobiler, eller hvar de vill.

Jane Addams.

“The lady of the melting pot.”

NÄSTAN ALLA MÄNNISKOR ha hört talas om miss Addams och Hull House-settlementet i Chicago. Båda äro sevärdheter i Amerika och båda ha mångfaldiga gånger omtalats: den unga damen, nu inte längre ung, som under mer än tjugu år verkat bland Chicagos värsta slödder, utskum från alla världens hörn, och det gamla patricierhuset i den f. d. förnåma stadsdelen, där de höga salarna med den gammaldags boeringen blifvit en samlingsplats för de fattigaste fattiga i världens rikaste land. Och det vill säga mycket fattiga! Hit komma bekymrade föräldrar och misshandlade hustrur, hjälplösa gamla och de minsta små; barn och ungdom ha här sina klubbar, sin teater, gymnastiksal, bibliotek och slöjdrum. Goda föreläsare omväxla med danstillställningar. Och under årslångt arbete bland samhällets dragg har själen i denna märkvärdiga institution, miss

Addams, själf utvecklats till en auktoritet på sitt område och till en social skriftställare af hög rang, som då hon nyss inträdde i sitt femtionde år visades stora hedersbetygelser.

Det finns “settlements” öfverallt i den anglosachsiska världen, men Hull House skiljer sig från dem alla genom sin kosmopolitiska karaktär. Det är emigranternas settlement och en af de vägar, som leda till amerikanskt medborgarskap, andligt taladt. Men medan den amerikanska folkskolan, stora landsvägen till detta mål, systematiskt utplånar främmande nationaliteter, söker miss Addams bevara och uppta allt, som kan ge den amerikanska kulturen omväxling och ökad rikedom. Mindre förmodligen för kulturen än för skyddslingarnes skull och af närliggande skäl, därför att främlingskap i Amerika lätt medför minskad själfaktning.

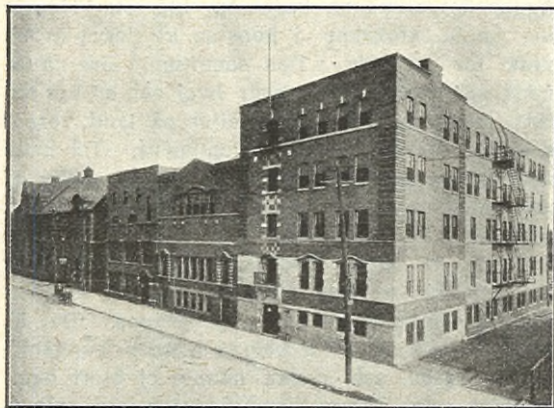
Den infödde genomsnittsammerikanen ser strängt taget alla främlingar öfver axeln, utom möjligen de engelskspråkiga, som han gör till föremål för godmodigt löje. Tyskar och skandinaver sätter han ett eller annat trappsteg högre än Sydeuropas folk, men han ser ned på dem alla, och visar det, utom vid val, då han iakttar en viss försiktighet. Och något slags val pågår alltid i Amerika.

Men han inte bara ser ned på, han hatar dem och önskar ofta, att han vore dem kvitt, såvida han inte behöfver billig arbetskraft eller kolonister — “kinesens hat mot främlingen”, säger en modern amerikansk författarinna. Det är naturligt nog, om man tänker på saken. Invandrarna skola så småningom omvandla den amerikanska nationen och ingen vet till hvad. Å andra sidan beröfvas och afhänder sig invandraren, om han lämnas åt sig själf, bit för bit sin egen nationalitet och häraf uppstår ett tomrum, som framkallar bristande jämvikt.

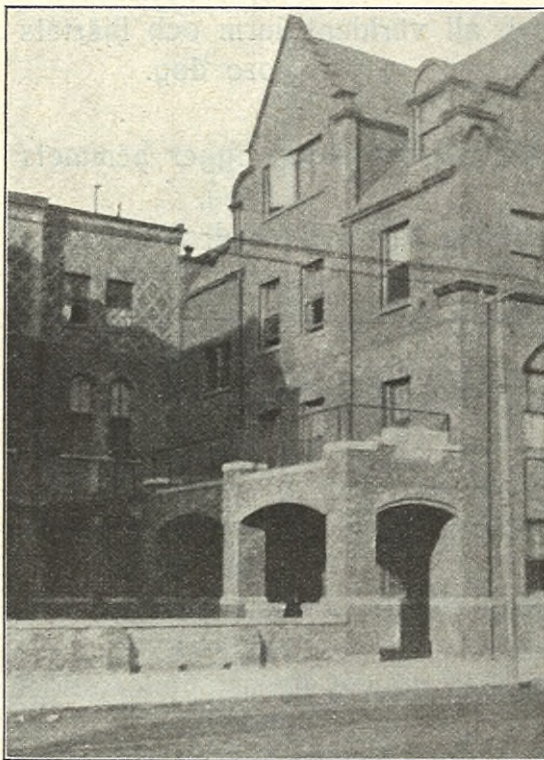
Sådana saker göra det material, som miss Addams arbetar med, ännu svårhandterligare än Europas proletariat. Men det är ett gif akt för oss lite hvar, att hon inte bara lär dem att älska Amerika, utan också att bevara kärleken till och kunskapen om fädernas land, aktningen för hvad de själfva äro och det som under årtusenden skapats inom och blifvit en del af dem.

Detta är en sida af miss Addams verksamhet. En annan bottnar i hennes sunda och mänskliga syn på de primitiva begär, som äro nedlagda i människonaturen. Ingen förstår bättre än hon, att folket behöfver bröd och skådespel och i våra dagar mer än någonsin.

Den moderna industrialismen beröfvar sin man — män, kvinnor och barn — arbetets glädje eller förringar den. I sin förträffliga bok “The Spirit of Youth and the City Streets” berättar miss Addams hur i fjorton—sextonårs-åldern ynglingar och flickor, drifna af ett rastlöst begär efter något slags ombyte, lämna anställning efter anställning, och hon anför som exempel en ung skandinav — skandinaverna

HULL HOUSE FRÅN ÖSTER.

HULL HOUSE, HUFVUDENTRÉEN.

GOSSARNES LÄSESAL.

Hvarje husmoder bör prenumerera på Barngarderoben
 Pris för helt år 3 kr.: halft år kr. 1:60. Lösnummer 30 öre.

Hvarje sömmerska likaså. 12 häften årligen.

PÄRMAR
 till IDUN 1909 och föregående år
 tillhandahållas till följande priser: Iduns pärm, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

höra eljes inte till miss Addams umgängesväner — som under två år hade nio platser och, sedan han lämnat den nionde, förklarade att han tänkte resa till en annan stad, och att hans mor och lilla syster finge reda sig så godt de kunde. I sista stund fick han plats som telefonarbetare, och klättrandet från stolpe till stolpe gaf därefter hans lif den omväxling, han begärde.

Miss Addams räknar med den naturliga nöjeslystnaden hos fabriksflickan, som vill gå på bal, när hon hela dagen suttit på fabriken, med verksamhets- och äfventyrslystnaden hos den normalt utrustade gossen, som öfverskrider lagens rämärken bara för att det "skall bli något af". Hon räknar med drifter och begär, men hennes varsamma hand söker endast rätta, aldrig böja, knäcka eller upprycka med roten.

När man jämför svenskar och amerikaner förvånas man ofta öfver hur de senare hålla humöret uppe. Det är ofta klimatet, som stimulerar och därtill de eviga strider, som ett demokratiskt styrelsesätt erbjuder. Men det ser ut som också här någon gång och på sina ställen rådde modlöshet, och samhällsförbättrarne grubbla öfver och söka bot för det onda där som hemma hos oss.

Greker och romare, så lär oss miss Addams, byggde teater och stadion på samma gång som tempel och saluhallar, medeltidens riddare hade turneringar, folket sina danslekar, kyrkan ordnade dessa underbara processioner, fulla af dramatisk lif, endast den moderna staten har bestämt sig för att den inte behöfver ta någon notis om "det otillfredsställda begäret efter skådespel".

Hon påpekar vidare, att något kan och bör och måste göras för att skapa eller öka arbetsglädjen. En man, säger hon, som år efter år gör ett enda litet hjul i en modern urfabrik, kan, om han blir därför rätt uppfostrad, lifva ett rikare lif än den gamle urmakaren, som gjorde klockan från början till slut. Hon antydde hur. Kamratskap, samhörighetskänsla med och historisk kunskap om arbete skola så småningom utvecklas. Starkt betonar hon nödvändigheten af yrkesskolor under den farliga åldern mellan fjorton och sexton, då det är uppfostraren, inte industrien, som bör ta de unga om hand.

Miss Addams erfarenhet är erfarenheten från en miljonstad, där man lever under förhållanden, som mycket skilja sig från våra. Men den är af största värde på grund af undersökningsmaterialets mängd och mångfald och den långa tidrymd — snart ett kvartsekel — som hon ägnat åt dess samlande och bearbetning.

Ett offentligt erkännande af miss Addams arbete kom henne år 1909 till del, hon blef nämligen då president of the National Conference of Charity and Correction, och hon har i år hedrats med doktorsvärdigheten från Yale-universitetet och är den första kvinna, som detta universitet sålunda utmärkt.

HEDVIG AF PETERSENS.

KVINNLIK SLÖJDSAL I HULL HOUSE.

DET HAR REDAN en gång förr i dessa spalter talats om våra medicinalväxter. Men när nu sommaren åter nalkas, kan det vara på tiden att säga några ord om detta igen.

Inom medicinen spela som bekant olika läkedomsörter en stor roll, och fast vi ej så ofta som förr höra talas om "fläderté", så ingår detta och annat ofantligt mycket i olika sammansättningar. När vi få höra att det årligen införskrifves för tusentals kronor sådana läkedomsörter från andra land och just af de sorter, som vi ha godt om i våra skogar och hagar, så måste man ovillkorligen fråga sig: kan intet göras för att sprida kunskap om denna arbetsförtjänst, som glider folket ur händerna? På många håll är det nog okungheten, som är felet, på andra håll äro oföretagsamheten och lättjan rådande.

Borde ej de vakna hemmen ute i bygderna sätta sig i spetsen för att på de närmaste apoteken göra förfrågan om hvilka örter de helst vilja ha och sedan sammankalla barnen och gamla och tala om för dem, att blommor af t. ex. Fläder, Timjan, Rölleka m. fl. skola afklippas, torkas i solen och förvaras på ett torrt ställe i rena lådor eller säckar, för att sedan kunna förvandlas i pengar. Vidare att den af alla afskydda maskrosen på våren, innan bladrossetten är utvecklad, skall ryckas upp med roten och denna rengöras och torkas.

Detta är endast några få örter, många andra finnas också, och för dem som intressera sig för saken och vilja arbeta för den, vill jag blott nämna att en liten broschyr i ämnet kallad "Handbok för medicinalväxtinsamlare", på uppdrag af Svenska Medicinalväxtföreningen utarbetad af *Nils de Verdier* och *Erik Lundström*, nyligen utkommit. Den kostar endast 35 öre, men är tydligt uppsatt, har afbildningar af de olika växterna samt beskrifning på hur de skola behandlas och borde därför ej saknas i något hem på landet.

Som exempel vill jag endast till slut nämna, att vi årligen importera 100,000 kilo torkade blåbär och för hvar och en måste det då vara klart, att detta är ett sakförhållande, som med det snaraste borde upphöra och att arbetsförtjänsten för denna inhemska produkt i stället stannade inom landet.

I. S.

Iduns stora romanpristäfling,

för hvilken inlämningstiden utgick den 30 sistlidne april, har tillfört redaktionen ett 30-tal manuskript. Ett så ovanligt rikt täflingsmaterial är gifvetvis icke genomläst i brådkastet, så mycket mer som granskningsarbetet måste ske på de mellanstunder redaktionen kan undanspara från det löpande tidningsarbetet.

Samtliga sommarmånaderna torde därför behöfva tagas i anspråk, hvarefter vi hoppas kunna tillkännagifva resultatet under loppet af hösten.

RED. AF IDUN.

JAG SÄGER inte, att mina ögon se allting vackrare än andra ögon. Jag vet blott, att jag ser annorlunda och med en stor ömhet. Men jag fruktar dussinögonen och hvarsmansmun.

Om dessa icke bevakade mig, skulle jag länge sedan ha strött ut blommor på Tildas graf. Det grep mig hvad jag visste om Tilda.

Åh, jag såg henne i hennes första ungdoms glada år. Hon var syster till Adela-ide. (Så ingte Adeläd, utan låt namnet ljuda stort och 5-stafvigt, som jag hört det i socknen.)

Tilda var syster till Adelaide. Bara det kunde lifva min själ till tycke. Hela den syskonskaran hör till en genom skönhet utvald bondeklass i Hindarne by. Hvad jag blir glad och hur det lifvar min själ till tycke, när jag från min kyrkvrå ser Hindarne vackra folk stiga in genom portarna! Ynglingar och gamlaingar, dägbor och moror af den valda klassen — stolta, välvuxna och värdiga, på knä visserligen vid altarbordet, där alla knän skola böjas, men annars raka.

Åbon i Alinge, Adelaides fader, Tildas fader, var fader till många fler döttrar och söner, men hans hemmanspart är för liten till dessa. Efter konfirmationen kan hvarje barn få tjänst och bröd, om det barnet är utan lyte. Rättvuxna lemmar och öfverflödigt sköna anleten bli mestadels vältagna. Adelaide och Tilda togo platser hos Hindarne storbönder och kommo sedan bägge till gården, där jag såg dem tjäna. Hur pass troget och skickligt de gjorde sysslorna kom mig icke vid. Jag var för okunnig och ung att döma om det. Partisk har jag väl ock varit, så att jag sett efter det som för ögonen var. Men sålunda — menar jag — se ju människor allesammans, hvar efter sitt ögonmått.

Adelaide kom före Tilda. Jag fastnade vid hennes vemodsvisor i köket. Medan hon rörde i gröten, satt jag gärna uppflugen på diskbordet och krusade henne, tills hon började sjunga. Hon var ej lättbedd. Hennes kinder rodnade. De voro eljes bleka mot gult, kinder, som söderns kvinnor kunde ha, om inte brännande hetta mörkfärgade dem. Håret var kolsvart och något vågigt, ej mycket. Pannan var öppen och hvit, ögonen stora och bruna. Då hon sjöng, böjde hon sig öfver spiseln, rörde i gröten, förlägen, och såg ej upp. De smala läpparna skälfdde kring visans vemodsord. Då hände, att jag varsnade de hvita tänderna. De skiftade en aning i blått som strandmusslans insida. Det var inte Adelaides vana att le i onödan. Det är öfverhufvud icke halländsk sed. Men kunde hända, att hon med ett kort, glimmande skratt afbröt sig, då hafregrynen ur den storkokande gröten puttrade opp och brände handen. Handen var en stark näfve, som dugde att tvinga slefven hvarf på hvarf genom kvällsgrötens dryga kok. Ett brännande gryn, som skvätte, kunde få Adelaide att bryta ut i ett äkta halländskt ajsomaj! — och så ville kanske visan sluta.

Där satt jag på diskbordet med dinglande lata ben, armarna i kors och ryggen mot väggskåpet, där pigorna hade sina grejor. Jag njöt så länge jag vågade vara där och latas. Det var inga långstunder, men dagligen, om jag ej blef hindrad. "Moder min är en tufvas ljung," sjöng hon — hvad det var rörande just från hennes mun! Och en gång i djupaste förtroende — jag kände mig stram af den åran — fick jag höra visan om den fåfånga flickan, som sände gossen att plocka edelweiss, och blomman växte på afgrundens brant, och gossen föll från alpens topp ned i djupet, och efter

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur fullt tillförlitliga, moderna och eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Mästersamuelsg. 45 B, Stockholm.

Mönsteraffären "Chic".

den stunden hvitnade flickans kind — som edelweiss. Också en idyll kunde Adelaide gnola fram så innerligt, att jag afundades med hela min glödande sjuttonårsfantasi. Det var om en arbetares hem och lycka:

“Och längst fram i hörnet där står en divan, min hustru, hon kallar den så, men eljes så är det en soffa af gran, brunmålad, med ränder uppå.”

Väl kunde jag tala mer om Adelaide, som blef gift med en arbetare och nu har barn och bekymmer. Men hennes karl tjänar 120 i månaden, och det räcker. Jag hoppas och tror att Adelaide nu sjunger för sina små.

Men jag skall tala om den andra, om Tilda, som kom till prästgården ett par år efter. Min sympati hade hon strax därför, att hon var syster till Adelaide. Hon ansågs vara grannare däga ändå. Detta lämnar jag osagdt, men det må vara, att hon till andra sköndrag hade lifligt skära kinder. För mig sjöng hon aldrig, men i ladugård och bryggghus. Hon “sprang ute” om kvällarna, och då är ryktet inte barmhärtigt. Snart flyttade hon också till staden, och då började hennes historia, som blef allvarsam och ful och sorglig. Det är lätt att veta, att hon fått fatt i en dräng. Den elaka hvarsmansmun trodde, att hon ville ha *honom*, men att han var lika nöjd om henne. Det var kanske sant, åtminstone sedan “olyckan” skett. Då såg man honom nästan oftare med Tildas väninnor än med Tilda. Men hon berättade en söndag för bekanta, att det skulle bli lysning nästa gång Hindarneborna sutto i kyrkan. Nu kunde ingen tvifla, allra minst Tilda. Tänk att samma fredag, som de två skulle gå till pastorsexpeditionen, var drängen sin kos, iväg till Amerika. Skamligen hade han rymt från henne och det väntade barnet. Hur kunde han! Åh, det var hvad många gjort och göra, först älskog på slarf, och så likgiltighet, äckel och flykt. Men en kvinna, som i kärlek och obetänksam yrsel kastat bort sig, hon flyr icke så lätt. “Hon var inte bättre än han,” sade hvarsmansmun. Något bättre var hon, ty det som nu band henne vid drängen var icke blott skamrädslan, utan samma oresonliga kärlek, som vid första dansen med honom på dansbanan. Mycket bättre än han var hon likväl icke, ty barnet, som hon bar under hjärtat, det älskade hon ej.

Ofta, medan dagarna och nätterna skredo, måste Tilda gråta som en förlorad gråter. Och äntligen kom barnet och dog strax. Nu vaknade likvisst allmänna medlidandet och ömkade henne:

“Tilda har fått sitt för sin ungdoms lättfärdighet. Skulle något hjälpa, borde detta göra henne stadig. Det var en Guds nåd, att barnet dog, så slipper hon sörja all sin dar för det.”

Men Tilda blef aldrig frisk, aldrig stark efter det utståndna. Var det bedragaren hon mest grämde sig öfver eller var det barnet? Ty så här efteråt längtade hon mot barnet och ville, att det skulle ha diat henne. Sorgen tog som värk. Värken var också kroppslig, satt i ryggen konstigt och ökade så att hon fick flytta till sjukhuset. Där på lasarettet dog hon, fastän hon inte ville dö. Hon tänkte, att hon skulle få slippa dö. En annan hade kanske i hennes ställe önskat sig bort från misräkningarnas värld. Men ung var hon, och hon tänkte ännu, att lifvet, *lifvet må vara hur svårt det vill, hur svårt som helst att ha, så är det ändå värre att mista.*

En kamrat, en jämnårs däga, satt vid Tildas bädd och läste ett Guds ord. Till henne sade hon: “Blir jag bara frisk igen, och det hoppas jag innerligen, — så får det gå för mig annars hur det kan.”

Nu ligger Tilda på Hindarne kyrkogård. Det var stort graföl, innan hon kom i jorden, för hennes far, åbon i Alinge, ville den resan taga sig när — så tråkigt som Tilda haft det.

Alla systrarna af socknens till skönhet utvalda klass hade ställt sig i ring om graföppningen, alla de granna, mörklagda bröderna buro kistan och grannlaget hade kransar från trädgårdsmästarn i stan och kransar af porlinspärlor. Fröknarna från herrgården hade också bundit en krans, af hvita och skära pioner, och sändt till sorgehuset. Prästens dotter satt inne på glasverandan och räknade vagnarna, som voro tio i detta likfölje. Det var inte värdt gå med till grafven, för det skulle sett bara nyfiket ut. Det var ju länge sedan Tilda tjänste i prästgården, och trojänarinna hade hon ej hunnit bli. Alingarne väntade visst ingen annan från det huset än adjunkten, som utöfver formuläret läste “Stanna ungdom, och hör till”.

Ja, måtte ungdomen varnas!

Men både en och annan sommardag har jag velat strö blommor på grafven. Röda vallmor. För Adelaides skull, som sjöng så bra, och för den stora smärtan. Om inte dussinögonen stucke mig, om inte hvarsmansmun hotade att fråga mig hur Alingedägan kunde stå mig så nära! I tysthet tänker jag: Då olyckan straffat brottet, må blommor hölja grafven. Och hvem vet hur den siste domaren dömer?

AMALIA BJÖRCK.

Isoldes ankomst till Careol.

Fransk version af
Carl Sam Åsberg.

VIDARE hafvet aldrig var,
jorden mer hafomfluten,
när i spanande stora dar
öfversiggifven och bruten
Tristan
under blommande jättekastanj
rolös hvilar i fjärran Bretagne,
vårdad af Guvernal.

Åter glänsa i ebbens sand
musslor pärlemorableka,
skeppen kantrat långt upp på land,
balsamdofande smeka
Tristans
blodiga bröst och hufvud i brand
vårliga fläktar, smeka hans hand,
länge nog dödfagert sval.

Rister ej jorden, far stormen ej opp
bringande bud till Isolde?
Träd! har du ro gå i blom och i knopp,
växer du ej till himmelen opp
vajande bud till Isolde?
Stilla
spelar en sjöman sin vårmelodi
på flöjt till mäsarnas skri.

Tristan bidar. Guvernal
läser i blicken hans fråga,

ruskar sitt hufvud, delar hans kval,
mer står ej i hans förmåga.

Evigt
ebbens musslor skinande skönt
glänsa och hafvet smaragdene grönt
evigt tycks hvilande bli.

Vår! Det är vår! Soliga stå
borgens hvitnade murar,
brunnen speglar himmelens blå,
falkarna rycka i burar.
Flöjeln
kastar ibland ett hvarf på gyllene stång.
Skuggan blir mindre, men dagen är lång.
Rymden är ängslande fri.

Kommer då floden aldrig igen,
vändig som själfva Atlanten?
Kanske Isoldes skepp på den
frestar de kungliga spanten,
gungar
skyhögt lyft på toppen af rullande våg,
ilar för fulla segel, med hvinande tåg,
ilar till Careol?

Vackra Bretagne! Vill i hafvet du ut,
ta i famn med smyckena dina
henne, som ändå kommer till slut
efter all väntans pina!
Kommer
— kommer hon verkligen ej,
Guvernal, svara: kommer hon? — Nej!
Aldrig till Careol.

Rister ej jorden, far stormen ej opp
bringande bud till Isolde!
Träd! har du ro gå i blom och i knopp,
växer du ej till himmelen opp
vajande bud till Isolde!
Stilla
spelar en sjöman sin vårmelodi
på flöjt till mäsarnas skri.

Plötsligt höras då jublande horn
fjärran först, men sedan så nära,
vind griper flöjeln på Careols torn —
Tristan! Tristan! Se där, du kära!
Snabbt om
yttersta uddens yttersta skär
brusar ett skepp — och Isolde står där
älskande, blond i dess stäf.

Blåare hafvet aldrig var,
friare aldrig lifvet,
när efter väntande, ändlösa dar
rusig med bröstet upprifvet
Tristan
hviskar Isoldes älskade namn,
dör, och med honom, ljus i hans famn
enad i döden hon blef.

Iduns Modellkatalog för våren är utkommen. Pris **60** öre.

Mödrar.

Af Hanna Kamke.

DET HAR TALATS och predikats så mycket för barn och ungdom om deras förhållande till far och mor, och det finns till och med ett särskildt budord, som framhåller detta, det enda budet, som förknippats med löfte om välgång i lifvet. Men hur litet har i jämförelse härmed talats till föräldrar om deras plikter mot barnen. Jo, bibeln framhåller visserligen: "I fäder, reten icke edra barn till vrede," men hur många ha läst detta, och hur många, om de ha reda på dessa ord, ha brytt sig om att tillämpa dem på sig själfva?

I egenskap af lärare kommer man ej sällan i beröring med barn, som från späda år fått något snedvridet i karaktären på grund af felaktig behandling i hemmet. Om man blott ville hålla fast vid den sanningen, att barn äro som mjukaste vax i fostrarens hand, att de äro helt tro och tillit, och att de hafva en nästan obegränsad fond af kärlek för allt, som lever, såvida de ej fått lida ondt af någon, ja, till och med för döda ting, då skulle man ej vara så snabb med omdömet "elaka barn". Att dåliga ärfda anlag finnas, veta vi, men samtidigt ärfven goda, båda slumra, det gäller att framdraga och utveckla de senare, att försvaga eller till och med omvandla de förra. Goda och dåliga egenskaper ligga för öfrigt ofta mycket nära hvarandra, och det beror därför på det inflytande barnet är underkastadt under uppväxtåren, hvilka som skola afgå med segern.

Vi skulle vilja fastslå, äfven med fara att uppväcka en här af motsägelser, att barn, som äro "elaka", i de flesta fall blifvit det genom omgifningens förskyllan.

När de äro mycket späda, hållas de i många hem som lefvande leksaker. Man glömmar, att uppfostran till ordning och lydnad skall ske från första dagen af deras lif. De få allt, hvad de skrika efter, de bäras och vyssjas och skämmas bort på alla upptänkliga sätt. Följden blir naturligtvis, att barnet skriker så snart det ej får sin vilja fram, och i stället för att nu genom lugn konsekvens godtgöra, hvad man brutit, fortsättes förstörelseverket, dels med eftergifter för barnets vilja, dels med vredesutbrott öfver den "elaka" ungen. Där bannas, ruskas, slås, utan en tanke på, att moderns vrede egentligen borde vändas mot henne själf. Hur kan hon begära, att ett litet barn, som under de första åren af sitt lif erfarit, att man alltid får, hvad man skriker efter, längre fram med ens skall kunna sätta sig in i en sakernas ordning, som går stick i stäf mot dess första erfarenhet?

Mången mor uppfostrar sitt späda barn exemplariskt, det blir ett lydigt, kärleksfullt litet väsen. Men när den tiden kommer, att det frågar mer än mor kan besvara, när det blir besvärligt genom sin yra lek, sina påhitt, ofta framkallade af dess med tiden mer utvecklade individualitet, då händer det, att hon ej ger sig tid att lyssna, utan i hastigt mod till och med uttalar ovänliga, hårda ord. Hon kanske själf ångrar sig i nästa ögonblick, men skadan är redan skedd, barnets hängifna tillit till mor har fått en knäck, och det har en mer eller mindre klar förnimmelse af att ha blifvit orättvist behandlad. Upprepas sådant, förbittras sinnet småningom, och det s. k. "elaka" barnet har utvecklats. I grund och botten äro sådana barn ofta varmhjärtade och goda, men behandlingssättet har låtit dem bli sträfvä och kalla. De liksom förskansa sig bakom ett otillgängligt yttre.

Mycket noga bör en mor vara, att tjänare ej äro ovänliga och snäsiga mot barnen. Liksom dessa skola tillhållas att bemöta tjänstfolket med vänlig höflighet, ha de rättighet att

fordra samma behandling. Tonen i hemmet bör alltid vara präglad af vänlighet och finhet, och det åligger far och mor att ange den. "Såsom de gamla sjunga, så kvittra de unga".

Just därför att barnasinet är så mottagligt och vekt, är det af yttersta vikt, att omgifningen är mönstergill. Hvarje min, hvarje åtbörd, hvarje ord upptages, och förr eller senare får man se spåren. Man förvånas, att barnet fått den eller den vanan, har den eller den tråkiga minen m. m., men besinnar ej, att omgifningen dagligen och stundligen nedlägger frön i den unga själen, hvilka i sinom tid spira till lycka eller olycka, beroende på sådden. Just de första 4 à 5 åren äro de grundläggande för karaktären, och det kan ej nog framhållas, att just under dessa år barnen böra så mycket som möjligt vara under sin mors personliga vård och uppsikt.

Allt som åren gå framträder barnets individualitet mera, och dess vilja får en bestämdare riktning. Oändligt mycket har syndats och syndas ännu af föräldrar, som ej visa aktning för barnets egenart. Det är sant, att dess första plikt är lydnad, men då är det också föräldrarnas plikt att vara rättvisa i sina fordringar, att ej pocka på lydnad i oviktiga saker, som mycket väl kunde öfverlämnas åt det uppväxande barnets eget skön. Ju äldre det blir, ju mer måste tyglarna lossas, och har uppfostran från början varit den rätta, gå ynglingen och den unga flickan sedan själfmant pliktens väg. Att de ganska länge än behöfva råd och ledning är själfklart, men det är ett jättesteg därifrån och till det obönhörliga "du skall". Där fordran på obetingad "lydnad" fasthålls, äfven för vuxna barn, där sker det på bekostnad af kärlek och förtroende. Det gamla lydnadsförhållandet bör efterträdas af ett tillitsfullt vänskapsförhållande. Den unge böjer sig frivilligt, om det öfverensstämmer med hans egen uppfattning, eljes har han rättighet att lugnt och bestämdt hålla fast vid sin ståndpunkt. Aldern och föräldraskapet berättiga ej att tyrannisera de unga. Så länge dessa ekonomiskt äro beroende af sina föräldrar, måste de naturligtvis, hvad själfva ekonomen och hemmets ordning beträffar, foga sig efter föräldrarnas vilja, men det är klokt om de senare ej försvåra denna sin viljas uppfyllande för barnen. Ett sådant försvårande åstadkommes genom småaktiga bestämmelser och förbud beträffande oskyldiga saker.

Det är synd om ungdom, som får växa upp i käx och gnat, och det är ej underligt, att de bli retade och otåliga. Ordning och disciplin måste upprätthållas, men med kärlek och förnuft. Den mor, som ständigt gnatar, förlorar all respekt, och hvad värre är — äfven barnets kärlek. De fina sympatirådarna från själf till själf afnotas, och det kommer en dag, då modern med förskräckelse måste säga sig, att hon ej längre äger sitt barns hjärta. Hårtill kan också bidra den fula vanan många mödrar ha att tala förklenande om barnens goda väner och älsklingssysselsättningar. Naturligtvis bör barnets umgänge öfvervakas, då ett dåligt sådant kan åstadkomma oberäknelig skada, men man bör skaffa sig noggranna underrättelser och ej fördöma, därför att man själf ej har sympati för ifrågakarande barn eller ungdom.

Intressera de unga sig för vissa sysselsättningar, bör man understödja och ej förlöjligen eller tadla dem, för att man själf ej förstår deras håg eller att de på grund af sysselsättningens natur emellanåt skräpa till eller eljes bli besvärliga. En mor bör vara tacksam, när ett utprägladt anlag framträder hos hennes barn, och göra allt, för att det må utvecklas. Vi ha särskildt framhållit detta, emedan vi så ofta sett bitterhet och oenighet i familjer på grund af mödrars oförmåga att göra rättvisa åt barn,

hvilkas begåfning går i en annan riktning än deras egen.

En farlig stötesten för familjelyckan är därför *orättvisan* i alla dess former. Särskildt mycket illa är, hvilket tyvärr ofta sker, om modern hyllar ett eller flere barn på bekostnad af de andra. Många mödrar äro svaga för ytan och känna sig mer dragna till de vackra, andra ha särskild själsk sympati för det ena barnet och känna sig tillbakastötta af det andras natur. Äfven om dessa känslor i viss mån äro förklarliga, så är det ett *brott* mot det tillbakasatta barnet att visa dem. En sådan mor måste kämpa med sig själf och uppbjuda hela sin kraft, att alla hennes barn må få samma plats i hennes hjärta och röna samma kärlek.

I familjer, där barnen hållas olika, blir ofriden småningom bofast. Det är ej heller begärligt, att verklig syskonkärlek skall kunna uppväxa i ett sådant hem. Det mest gynnade barnet blir högmodigt och ser ned på de andra, som å sin sida fyllas med bitterhet. En sorgligare syn än oeniga syskon kan man ej gärna tänka sig, och saken blir ändå sorgligare, när man betänker, att det i de flesta fall är den egna modern, som grundlagt detta. Hon har försummat, medan de voro mycket små, att väcka och underhålla deras inbördes kärlek. Det behöfs i början så litet. Man låter dem bevisa hvarandra kärlekstjänster, lär dem att ge efter den ena för den andra, att hjälpa och stödja hvarandra, att försonas med en kyss vid oenighet o. s. v. Fostras de så från späda år, växer kärleken sig stark, och syskonen hålla ihop i alla lifvets skiften.

Modern bör vara den enande länken i familjen, och skulle hennes barn visa tecken till att vända sig ifrån hvarandra, måste hon åter föra dem samman. Men detta går blott, om hon delar sin kärlek och de yttre kärleksbevisen lika, samt om hon därjämte *aldrig* talar klandrande ord till den ene om den andre, utan alltid finner försonande moment och tyder allt till det bästa.

Ett faktum är, ju större förfining, ju mera äkta hjärtebildning finnes hos en mor och på grund därpå i familjen, ju mer lefvande är samhörighetskänslan mellan syskon, deras barn och barnbarn. Bröder och systrar bilda då en ring, som gentemot yttrevärlden står obruten och stark. "En för alla och alla för en."

Slutligen vilja vi beröra ännu en sak, som kan åstadkomma, att en mor af sina barn ej röner den tacksamhet, hon menar sig ha rättighet att göra anspråk på. Hvad vi afse framgår redan af ordet "anspråk". Det finns nämligen mödrar och äfven fäder, som tycka att de göra storverk, när de ge sina barn en ordentlig uppfostran, som ofta framhålla för dessa, hvilka uppoffringar de gjort, och hur barnen aldrig nog kunna tacka dem, för allt hvad de undfått. Men är det då verkligen något så prisvärdt, att föräldrar vårda sig om sina barn, äfven om det skulle ske med försakelse? Är det ej snarare en plikt mot de varelsor de själfva frivilligt gett lifvet?

Härmed vilja vi visst ej utplåna barnets skyldighet till tacksamhet mot föräldrar, den står orubbad kvar och behöfver ej ens att framhållas, ty där föräldrarna förstätt att bevåra sina barns kärlek, där kommer tacksamheten själfmant. Men vi vilja varna fäder och mödrar för att själfva så mycket prisa sin gärning, att barnen frestas att öfva kritik. Följden kunde bli, att kärlek och tacksamhet försvagas, att man framkallade motsatsen af hvad man önskat.

Nej, ära åt de mödrar, och de äro många, som utan tanke på eget beröm lefvat för och med sina barn, de skola säkert som en frivillig gård få den lön de förtjäna.

PRINSESSAN MARIA PÅ TEKNISKA SKOLAN.

HOFFOTOGRAF H. SYLWANDER (ATELJÉ JÆGER) FOTO.

TEKNISKA SKOLAN har nyss haft sin sedvanliga vårutställning af elevarbeten. Det är nu som alltid en pigg och intresserad ungdom, som besöker denna läroanstalt, och undervisningen synes allfort vara af den art, som befruktar och utvecklar. De stora lärosalarna ha under utställningsdagarna varit förvandlade till gallerier, där elevernas kunskapsresultat klädt väggarna med antikstudier, maskinritningar, teckningar och akvareller m. m., hvilka visat att bland elevskaran finnas ej så få konstnär- och ingenjörsämnen, som nog skola låta tala om sig en dag.

Bland årets elever ha också, som bekant, varit prinsessan Maria, och hennes bidrag till utställningen ha utgjorts af några täcka och i uppfattningen friska blomstermålningar.

Vår bild här ofvan visar den furstliga eleven vid sitt ritbord i skolan och utgör samtidigt ett prof på Ateljé Jægers talangfulla fotografiska arbeten, som f. n. utställas i Hallins konsthandel.

Nuvarande innehafvaren af den mångåriga,

Från tre utställningar.

FRIHERRINNAN ASTRID HERMELIN

särskildt på det konstreproducerande området välkända ateljén, herr H. Sylwander, har på de senare åren framträd med en serie porträttbilder särskildt af våra sceniska artister, hvilka porträtt genom uttryckets lif och tonens mjukhet kunna räknas till det bästa, som hittills uppstått härhemma på fotograferingskonstens område.

Den lilla utställningen är genomgående vacker och intressant, men skulle något porträtt framhållas före de andra vore det ett af fröken Stina Holm, där hon är afbildad som Diane i "Den fåvitska jungfrun". Den bilden är ett litet konstverk med sina lyriskt mjuka valörer. Miniaturmålningkonsten har egentligen haft

sin blomstring i längesedan förflutna tider. Det är en stillsam och noggrann konst, ganska ömtålig också, och man tänker sig den gärna utöfvad i ett rococokabinet med rococons pudrade och sminkade skönheter som modeller.

Men icke förty finns det också i våra dagar talanger på området.

En helt ung konstnärinna, friherrinnan Astrid Hermelin, utställer just nu uppe på Konstföreningen en grupp miniatyrmålningar, som förtjäna konstvännens intresse. Där möter fröken Olga Raphaels porträtt med de vackra exotiska dragen ganska känsligt återgifna; åtskilliga andra dampporträtt samt ett par barnbilder, hvaraf i synnerhet det ena utmärker sig för en fin behandling, fullborda gruppen. Friherrinnan Hermelin har legat fyra år i Paris och studerat sin konst, och man märker på den omsorgsfulla tekniken och de väl afvägda färgerna, att hon redan nått en afsevärd mognad. Samtliga hennes porträtt äro målade efter naturen, hvilket också ger dem det personliga friskhet.

FRU E. PILTZ.
Miniatur af Astrid Hermelin.

FRÖKEN OLGA RAPHAEL.
Miniatur af Astrid Hermelin.

FRÅN SVENSKA KONSTUTSTÄLLNINGEN I ROM.

CARL LARSSONS NYA STORA FRILUFTSTAFLA

BREF FRÅN ROM.

SEDAN TIDEN för mitt förra bref ha blå himmel, goda vindar och idog människo-hand åstadkommit mycken utveckling därute vid Vigna Cartonis konststad. Nyanläggningarnas buskar och blomster fira sin vernissage uti reflexen från bländande hvita utställningsbyggnader under himlens blå kupol, medan palatsens skuggiga salar med ljuddämpande mattor och draperier inbjuda till svalka, där fantasiens eller kritikens makter finna näring och nöje. Den ena efterblifna paviljongen efter den andra har öppnat sina portar. I lata, graciösa bukter häfva sig nationernas standar och flaggor i lek med ljumma vindar.

Nu är det dagarna för det svenska konungabesöket och öfver Palazzo delle Belli Arte böljar en kolossal svensk flagga, nere på marken flankerad af Italiens och staden Roms banér. Det svenska konungaparets besök har försatt den eviga staden i feststämning och som bruset på en vågkam har man öfverallt hört upprepas "Svezia, Svezia". Gifvetvis har densvenska konstutställningen under dessa dagar varit föremål för ökad intresse från den stora allmänhetens sida. Loford från presskritik och konstnärer ha från första stund bildat en opinion, som på det gynnsammaste sekunderas af publiken. Alldenstund våra konstutöfvare flitigt bjuda på separat och grupp-utställningar hemma

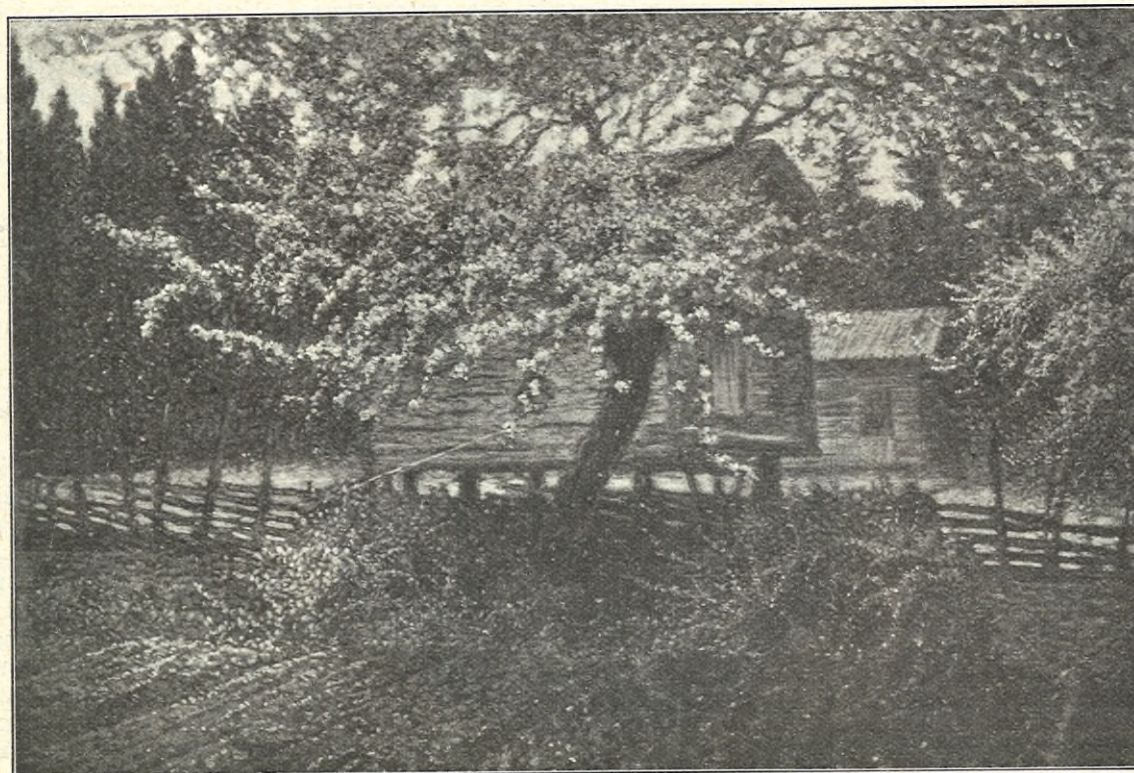

JOHN BAUER: VILDVALLAREMAN.

FRÅN IDUNS KORRESPONDENT.

i Sverige och man börjat bli ganska hemmastadd med namn och verk, är det icke min sak att här inlåta mig på min subjektiva uppfattning af hvad som är att se i de svenska salarna. I stället vill jag tjänstgöra som språkrör för hvad jag uppsnappat af allmänna meningen.

Vissa namns vokalklanger bilda liksom länkar i en kedja och präglar den lättfattlig för minnet. Liksom skolbarnet hemma ledigt rabblar upp: "Viskan, Ätran, Nissan, Lagan", börjar man i Italien att i ett andedrag utropa: Zorn, Liljefors, Larsson, Milles, då talet föres på svensk konst. Och det är intet ondt i det! Man kan ju vara stolt öfver, att vi äga dessa fyra namn, och ändock har man för sig själf glädjen att det finnes flere, som komma att nämnas, blott ryktets vingar och minnet vänjas att bära deras namn. Lätt uppstår den frågan, huruvida det är rättvist, att vissa utvalda, gång efter annan, skola med pretentionens och vånans makt intaga bordets hela långsida, medan andra få tränas vid hörnen eller småborden. Men hvad är det som bestämmer platsen? Tag bort dem, som begagna det stora utrymmet och se till, hvilka som med samma stil och värdighet kunna fylla detsamma. Då den romerska utställningskommittén inbjudit Zorn, Larsson, Milles, Fjæstad och Arosenius att utställa större grupper och ställt särskildt

ANSELM SCHULTZBERG: FÖRSOMMARNATT.

ökadt utrymme till deras förfogande, har det skett med erfarenhetens kännedom om rik och personlig produktions bärkraft. Intet hinder har stått i vägen för hvem det vara må af vårt lands förnämsta förmågor, att med större eller mindre samling arbeten göra gällande hvad han under de senaste tio åren alstrat. Man har också erkännsamt fäst sig vid att Sverige mer än de andra inbjudna nationerna följt programmets uppmaning, att i vidaste mån endast medtaga arbeten, signerade efter 1900. Denna begränsning samt många af de yngre konstnärernas anslutning till utställningen har gifvit våra salar en enhetlig, nationell och frisk prägel.

Ända till leda upprepas och idisslas den falska uppfattningen att en del af det bästa inom vår konst skall vara påverkad af Japans produktion och stilsmak. Det må väl vara långsökt att tillvita Fjæstads ärliga naturhymner inflytande från den fjärran Östern. Hvarför kan man inte komma på idén, att naturen själf råkar vara en förebild och predikare, som talar ett rikare språk än hundratals japaner. Detta om Fjæstad, och detsamma kan sägas för att möta japanbomberna, som man består Carl Larssons äktsvenska hembilder. Det är de konstförfärdiga, som ofta vilja sammanställa. Den stora allmänheten gläder sig rättframt och enkelt åt det, som är rättframt och enkelt sagdt. Medan mångt och mycket af europeiskt måleri förefaller som sardiner i olja med tomtsås, äro Larssons verk som blänkande guld fiskar i klart vatten. Ett lefve för en målare sådan som vår Carl Larsson! — Och så ha vi den tredje "japanen": Oscar Bergman. Hans motiv, från Ljusteröns skärgård med fjärdar, äro så dekorativt och enkelt återgifna, så påtagliga i sin stockholmska skärgårdskaraktär och färgton, att det förefaller oförklarligt, hvarför de skola hänföras till japaneseri. Hvad Ivar Arosenius burit inom sig, vinner god förståelse här. Man uppfattar till fullo såväl hans humor och sarkasm, som det måleriska i hans färggiffning och komposition. Särskildt roande äro "Ben Onis dröm", "Lifvets knapp", "Kalifens guldfågel", och "En landbruksinspektör", medan det fina sentimentet och interiörerna, med det lilla stappande barnet samt "Flickan med buketten" observeras som uttryck för fin psykologisk känsla.

Döderhultarn diskuteras både på utställningen och i samkvämen. Man antager allmänt att han är en genial, drivven konstnär, som i afsiktlig ignorans lämnar allt petarbete och i grofva, naiva drag gifver sina verk denna syntetiska stil. Då "Döderhultarn" presenteras såsom en oskolad, naturlig begåfning, prononceras ordet geni med än större eftertryck. Finessen i Herman Neujds skulpturer och Erik Lindbergs medaljgravyr senteras med förtjusning, såväl som Ruth Milles bredt utförda statyetter. Hur länge skall Sigrid Blombergs "Bebådelse" bebåda nya konstverk! Eller skall denna knäböjande kvinna i all sin andakt gälla som det enda verket af den begåfvade skulpturisen. Börjesons store "Viking" har fått en ypperlig plats, där den står framför de svenska salarnas hufvudentré. Fonden är ett lätt, gråhvitt gardindraperi, genomskimradt af solljus. Präktigast ter sig den skulptur sedd inifrån den stora salen. Vidare observeras arbeten af Otto Strandman, Adolf Jonsson och Fagerberg. Inom måleriet bidraga Gabriel Strandberg och Helmer Osslund att friska upp färgtonen, medan Bror Lind, Ernst Norlind och Hesselbom anses vara linjernas och stämningstonernas bärare. Såsom "målare" nämnas Kallstenius, Smith, E. Hedberg, Behm, Schultzberg, Herman Österlund m. fl. på grund af bred teknik och lätthet att måla. Stämningstolkare finner man äfven i John Bauer, som utställer förtjusande akva-

reller med motiv ur trollens värld, samt i Gustaf Torsanders fintoniga månskensnatt vid en insnöad kvarn. Intressanta äro Olle Hjortzbergs stora altarmålning "Bebådelsen" och hans färgstarka "Fem konungar från Makeda". Äfvenså stannar konstvännen gärna inför Stefan Johanssons fint utförda akvarellporträtter, där en noggrann teckning, ingående observation och nedstämda färger gifvit en personlig prägel åt hans arbeten. Det skulle vara mycket att säga om professor Björcks porträttsamling, Arthur Sahléns små akvareller, Trulssons förtjänstfulla porträttmålningar, Sigge Bergströms vildmarksmåttade, raskt utförda träsnitt, men utrymmet och läsarens tålmod äro redan tillräckligt anlitade. K. R—M.

GREFVE CASIMIR DE LA GARDIE.
ORDENS GENERALGUVERNÖR.

Timmermansordens 150-årsjubileum.

TIMMERMANSORDEN firade för några dagar sedan sitt 150-årsjubileum i det gamla ordenshuset Eriksberg vid Roslagstorg. Festen, vid hvilken konungen var närvarande och hvari för öfrigt deltog cirka 170 personer, hade en mycket högtidlig prägel. Under densamma öfverlämnades till monarken ett exemplar i guld af den till 150-årsminnet präglade minnesmedaljen.

Denna, af hvilken vi här meddela en afbildning, bär på ena sidan ett väl träffadt porträtt af ordens generalguvernör och stormästare öfverstekammarjunkaren greve Casimir De la Gardie och å den andra en vy af ordenshuset på Eriksberg jämte Timmermansordens insignier och årtalen 1761—1911. Medaljen är utförd af medaljgravören Sven Kulle.

TIMMERMANSORDENS HUS I STOCKHOLM.
JUBILEUMSMEDALJ AF SVEN KULLE.

ANSELMUS.

En novell af Ludvig Nordström.

(Forts.)

HAN HADE ju kastats omkring i världen alltsen sitt tjugonde år, pröfvat nöd och fara, tungt arbete och fullkomlig sysslolöshet, vakat genom långa nätter, färdats i stora skogar och på stora haf, vandrat öfver vida landskap och i stora städer, sett människoansiktenas förvandlade former, och nu var med ens allting som en sjunken värld, det var tyst och stilla omkring honom; och julen stod för dörren.

För några månader sen hade han varit hundratals mil från denna plats, legat i gräset och stirrat mot molnen och svalornas flykt; med ens slog döden ner i hans närmaste omgifning, slängde honom långt bort i världen, den vidriga kvinnan spände sina klor i honom, och innan han visste ordet af, var allt tyst och han sjönk utmattad samman.

Men nu var han åter uthvilad och frisk.

Kanske började det ändå att bli lite ensamt omkring honom!

Martyr, hvarför var han martyr? Jo, därför att han aldrig tilläts att stanna i lugn och ro som andra människor, utan efter hvarje liten hvila åter vräktes ut på landsvägen att leta rätt på ett aflägsset mål, om hvilket han ingenting visste.

Hvar skall jag egentligen sluta? tänkte han.

»Wo wird einst der Wandermüde
letzte Ruhestätte sein?»

Frågade inte Heine så någonstans?

Ja, nu kom julen, hur skulle han fira den?

Anselmus funderade och betraktade himlen; klockan var tre på eftermiddagen. Himlen var inte längre blå, och molnen drogo inte längre, gud vet, hvart de hade tagit vägen. Men öfver kullarna stod en röd luft, där några blåa skuggor skimrade som en frost.

Nu är det mörkt hemma, tänkte han, och gatorna äro tända, och man äter middag rundt om i husen. Men här är det ännu så ljust, att jag kan se blommorna på snåren som gula fjärilar på sammet.

Hvad i guds namn skall det egentligen bli af mig? tänkte han i denna frostiga och förstämnda skymning. Jag börjar ju bli fullvuxen, men allt som kommit mig i händerna, har jag plockat sönder som ett okynnigt barn. Därför får jag nu också fira denna jul så ensam, som jag är. Men erkänn, min vän, erkänn, att innerst lefver du för att få luta hufvudet mot en kvinna och hvila så och inte vara ensam mera. Ja, jag erkänner det! munlade han och gick långsamt uppåt slätten.

På kvällen kände han sig trött, och sen han tändt en stor risbrasa i spisen, lade han sig och föll i en tung sömn. Han vaknade följande dag, först när solen stod högt på himlen, och då svindlade hans hjärna af den långa sömnen.

Hvad hade han drömt för en underlig dröm? Hvem hade han drömt om? Han hade hela natten gått sida om sida med en kvinna, som han aldrig råkat men som en gång spelat in i hans lif. Men det var redan längesen. Han hade nästan alldeles glömt bort henne, och han brukade aldrig tänka på henne. Hon hade på månader inte varit i hans tankar, och nu fyllde hon ut en hel natt, följde honom, hånade och pinade honom och gick slutligen bort med ett elakt skratt.

Anselmus mindes, att man varnat honom för denna kvinna. Akta dig för henne! hade man sagt. Hon är vacker och farlig. Och du är svag, du faller, och hon kommer bara att göra dig ondt.

Anselmus log, det var lite löjligt och besynnerligt på samma gång med denna dröm. Men han tyckte, att han fått ett sällskap i sin ensamhet, och om hon ville, kunde de fira jul tillsammans — i drömmen.

Ty hon var visst också ensam!

Och dagen gick.

När det blef kväll, stod Anselmus och högg ved. Plötsligt fick han se en vit katt, men när han förvånad såg upp, så var katten alldeles försvunnen.

»Det var kuriöst!» utropade han, och när han kom upp i värdshuset, sade han skratande till gumman:

»Tänk er, madame, när jag för en stund sen stod och högg ved, fick jag se en vit katt, men när jag undersökte förhållandet, så fanns det ingen katt i rummet.»

»Åh, monsieur!» utropade gumman och slog samman händerna. »Ni får ett gladt bref från en dam.»

Då blef Anselmus tankfull och mindes drömmen.

»Det är sannerligen högst kuriöst!» mumlade han för sig själf och stirrade in i elden.

Och sedan glömde han både katten och drömmen. Och nästa dag flanerade han på kullarne och kom till en gammal kyrkogård, där grafvarna voro öfvervuxna af gräs, och den hvita julsolen lyste på grafvarna, där han vandrade långsamt och nästan omedvetet; ty han hade blifvit likasom förvandlad, det var som om hans själ flugit ut ur honom, långt bort för att hämta något, och under tiden ströfvade han omkring på den gråa högslätten, där korpsvärmarna singlar i luften och det snart skulle vara jul.

Så kom en storsolig dag, och han vaknade vid ett dunder på sin dörr. Då han sprang och öppnade, kom den lille brefbäraren indansande, sjungande och glad.

»Oh la, la, monsieur!» ropade han. »Hvilken post ni har, jag har hela väskan full. Se här, och här, och här! Alla kvinnor älska er, monsieur, och ni är världens lyckligaste man!»

Där stod Anselmus med breffpacken i hand. Han tittade på utanskrifterna, och ett, tu, tre släppte han packen på bordet och stod med ett litet styft kuvert i handen. Han vände på det, och på baksidan stod namnet på den kvinna, om hvilken han drömt. Hjärtat stannade i honom, som visste det ej, hvad det nu skulle göra. Men så tog det sats och slog vidare i en jublande fart.

»Ändtligen!» ropade Anselmus, och han darrade som i frossa, ty han kände, att nu skulle här bli något utaf!

VIII.

Nu försvann solen från himlen, och storm med regn och hagel kom från hafvet; och med ens var det vinter.

Men sjömannen hade lofvat Anselmus att föra honom till julnattens mässa i kyrkan i byn. Då ska vi ha roligt, sade han och blinkade, ty han ville visa, att han hade reda på alla möjliga synder däruppe i den gamla byn, som låg på en ås och kurade kring en månghundraårig kyrka med lika gammalt och grått prästhus. Kunde sjömannen?... Hvad var han egentligen för människa? Hade han något för sig bakom hustruns rygg? Låg fröet till en tragedi och grodde i detta värds-hus? Anselmus mindes, hvad hustrun sagt en gång: får jag veta, att han varit otrogen, så dödar jag honom. Och hon såg ut för att kunna göra det.

Men sjömannen böjde sig ner, satte sin håriga hand för munnen och hviskade: »Det finns godt om cider uppe i byn, det kommer folk från alla kanter! Var lugn, monsieur,

vi ska roa oss. Vi ha sett världen, vi veta nog, hur det ska gå till.»

Och vid dessa ord blef Anselmus än mer misstänksam; men han fruktade ändå inga vidtgående utsväfningar. Han var lite nyfiken på hvad som kunde tilldra sig vid en sådan nattlig mässa. Gifvet var, att hela slät-tens ungdom skulle komma, gifvet var också, att ingen af slättens alla fyllhundar skulle utebli. Alltså skulle hvarken kärlek eller slagsmål kunna undvikas. Anselmus önskade inte pröfva någondera sorten, han hade fått alltför nog af båda delarna i sin dar för att gå ut och söka i onödan; men han skulle vilja göra en jämförelse mellan sitt lands ungdom och detta lands. Och sålunda var det öfverenskommet, att han skulle följa sjömannen till mässan.

»När klockan slår tolf, monsieur,» sade sjömannens hustru, »resa sig alla i kyrkan och sjunga en lofsång till den lille Jesus' ära.»

»Men de flesta sitta på krogen,» sade sjömannen.

»Och där slå de hvarann i hufvudet med stolar och påkar och spillkumar!» sade sonen.

»Oh, la, la! Det är ett minne för lifvet.» Gumman gick och smålog för sig själf; hvad tänkte hon på? Hvad tänker gammalt folk på, när de vid de yngres prat småle för sig själfva? —

Anselmus trodde sig nu börja förstå sjömannen. Det var en filur! Han ville ge sig sken af att vara en ravailiac, han svepte sig i hemlighetsfullhet för att imponera på främlingen och sätta sig i respekt, men bakom låg oron för hustruns skull; mannen orolig för hustrun, hustrun orolig för mannen, båda uppmärksamt vaktande på hvarann och båda svängande kring den tredje — hvilken gammal vanlig historia. Men att den skulle upprepas härute bland dessa män-niskor!

Det dök upp en tanke hos Anselmus, och den tanken drog med sig tanken på den okända kvinnan.

Är det en sammanhängande kedja i de upplevelser, som jag haft? frågade han sig. Har jag nu löpt kedjan ut? Har jag måst pröfva alla dessa öden för att bli mogen för något, som jag förut inte ens kunnat ana?

Sjömannen och hans hustru, hvad voro de för människor? De voro ju sådana, hvilkas berättigande låg i, att de skulle fortplanta de döda generationernas arf, men själfva betydde de ingenting.

Han, Anselmus, däremot, han hade ju en helt annan uppgift; han hade att förvalta sig själf och att nå upp till högsta toppen af ande och inre lif.

Hvad hade han sökt hittills? Var det inte detsamma, som sjömannen och alla de andra tillfälliga individerna sökt? Olika slag af kroppslig lust, och på detta hade han byggt — för att ständigt ramla omkull. Med hjälp af den sista kvinnan hade han lyckats att fullkomligt krossa sig, och därmed hade hela hans forna jag fallit sönder i spillror.

Just när han då skulle för hundrade gången börja bygga upp sig på nytt ur spillrorna och inte riktigt visste, hur han nu skulle forma sig för att undvika ännu ett ras — då kommer detta bref. Han skulle vara en dåre, om han inte fann en hemlig betydelse häri. Så som förutsättningarna voro.

Låt mig tänka efter! sade han för sig själf. Det är nu redan några år, sen jag först fick denna kvinna på ett märkvärdigt sätt in i mitt lif och i mina tankar. Men egentligen har hon följt mig, på långt afstånd, ända sen jag blef yngling. Jag har visserligen till dags dato inte många och inte stora minnen.

(Forts.)

Årets tolf kapitel.

Täflingsämnet för juli månad lyder:

I naturens skola.

Ett kapitel om våra barns rättia umgänge med växterna och djuren.

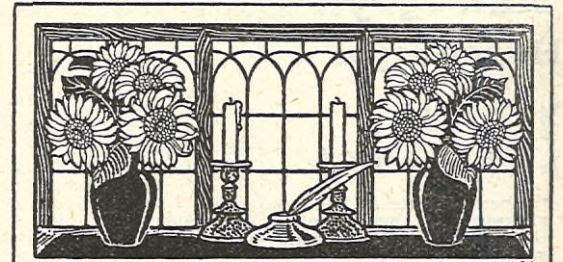
Ämnet är särskildt aktuellt nu vid början af sommarens friluftslif och torde hafva förutsättningar att intressera i vida kretsar. Täflingsskrifter, som skola vara försedda med påskriften: *Iduns artikel täfling*, samt åtföljda af *författarens fullständiga namn och adress*, måste vara inlämnade till redaktionen af *Idun* senast den 31 maj 1911. För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af *Iduns* julinummer.

Stockholm den 1 maj 1911.

Redaktionen af *Idun*.

FRÅN IDUNS LÄSEKRETS

»Kvinnor och lifsförsäkring.»

VI INFÖRA nedanstående rader under påpekande att den omtalade uppsatsen af E. —er icke uttryckte något klander, endast ett beklagande af den fattiga kontoristen samt en anvisning på de möjligheter, som numera finnas att betrygga ålderdomen.

I *Idun* för den 9 april står att läsa under ofvanstående rubrik, undertecknad E. —er.

Till *Iduns* frågoafdelning kom för någon tid sedan följande fråga, beklämande i sin hjälplöshet: »Jag är kontorist, 60 år gammal och börjar blifva sjuklig. Kan någon upplysa mig hvad jag skall göra för att trygga min ålderdom? Finns det något hem etc.» — Så tager E. —er till ordet och säger bl. a.: — »Är icke detta ganska betecknande? Ålderdomen har kommit öfver en, krafterna börja svika och då först frågar man, hvad man skall göra för att trygga sina sista dagar.» — Vidare. »Och oafsedt detta, är det icke förödmjukande att efter ett helt lifs ärligt arbete behöfva ta emot som allmosa hvad som kan uppehålla lifvet de sista åren.»

Mig tyckes att E. —er är väl sträng emot den gamla 60-åriga kontoristen, nog kan man väl förstå, att det ej är med så lätt hjärta hon en gång på allvar behöfver bedja om hjälp. E. —er klandrar henne vidare för att hon ej i unga dagar tänkte på att taga någon kapitalförsäkring eller dylikt för att trygga sin ålderdom. Betänk dock att när hon var ung, så voro de kvinnliga kontoristernas löner ej så stora som senare tiders. Så är det ju stor skillnad i hvilka förhållanden en kvinna växer upp, de som hafva ett godt föräldrahem till stöd kunna ju då möjligen af sin lön sätta af något för kommande år, men de som ensamma måste upptaga kampen för tillvaron, de få vara tack-samma, om deras lilla lön räcker att lefva af för året, kommer så någon sjukdom till, ja, då gäller det att hafva en liten sparad slant. Om man, som undertecknad, varit i tillfälle att taga litet närmare reda på huru en hel del, nu gamla själförsörjande kvinnor haft det i lifvet, så kanske man inte så lätt klandrar dem för att de ingenting kunnat spara till den tid, då merendels sjukdom och ålder bryta krafterna, men nog är det välbetänkt att nu uppmana ungdomen till att tänka på kommande dagar, ehuru det väl behöfves en rätt stor årlig lön för att kunna afsätta så mycket att ålderdomen blir fullt betryggad. Jag vet exempelvis en själförsörjande nu 42 års kvinna, som jag för en 5 år sedan rådde att vända sig till Kapital- och liffräntestalten som hon då också gjorde, med största sparsamhet kan hon existera på sin årsinkomst. Nu sparar hon ändå mera för att årligen kunna betala in, jag tror 50 eller 52 kr., kan hon hålla på därmed tills hon är 56 år, så erhåller hon då årligen 100 kr. Faktum är att blott med största sparsamhet kan hon undvara den för henne stora summan af 50 kr. årligen, hon har äfven en ålderstigen mor att tänka på dylika fall finnes det många.

G—A.

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik, medför enligt kongl. majests medgiftvande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Gymnastikdirektörsexamen afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Med. Dr. E. Kleens (ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m.

Laxin Konfekter. Håll magen i ordning med Laxin-konfekter. Rekommenderas af läkare som ett välsmakande och säkert verkande, oskadligt afföringsmedel.

OATINE är idealiskt af en ren, snövit och varaktig Crème. Oatine aflägsnar reformar och hudrodnad o. rensar porerna från smuts.

Astrid Wittborn, Manicure, Pedicure, Ansiktsbehandling. Brahegatan 6, II. Riks Östermalm 437.

Rysk Fräkenpomada, fullt oskadlig, storartad effekt, kr. 4,50 endast i Franska Parfymmagasinet, 21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Poudre de Riz Idéale. (Majorskan Edmanns, Varberg) Okänsligt, osynligt, fastsittande och absolut oskadligt samt med utsökt parfym.

Damhårarbeten. Peruker, Benor, Flåtor, Länkar m. m. i tusental. Obs. I VI signera ej postpaket med "Hår".

Crème de Cholepalmine, utmärkt antiseptiskt hudmedel, säljes i tuber à 30 öre hos Herrar Speeri, Färg- och Parfymhandlarna m. fl. samt à Apoteken.

TALBARRSÖJA KARAMELLER. Tillverkade af vår prisbelönta AKTA TALBARRSÖJA och prima socker-finns tillgå på alla apotek samt i de flesta affärer.

Kvinnliga Utbildningsskolan Villa Hult, belägen vid den vackra badorten Kneippbaden, anordnar för sommaren från den 15 juni till den 1 sept. en kurs i matlagning (äfven vegetarisk), bakning och konservering.

Vid Strängnäs Hushållsskola anordnas en sommarkurs som börjar 15 juni. Höstterminen börjar 15 augusti.

Fröbel-Institutet i Norrköping omfattar följande kurser för unga flickor: A. Utbildning för kindergården. B. Utbildning för uppfostrarinnekallet i hemmet, äfven omfattande vården av späda barn.

Göteborgs Nya Husmoders-Skola börjar i höst sin verksamhet. Husmoderskurs 1 termin. Undervisningen omfattar: enklare och finare matlagning, konservering, bakning, serveering, födoämneslära, hälsolära, linnesömnad, hushållsbokföring och ledas af fackutbildade lärarinnor.

Husmodersskolan Hemmet börjar höstkursen den 1 sept. Prospekt och närmare upplysningar genom Fru Anna Gyllenspetz, född von Holten, Drottningg. 67, Stockholm. R. 13334.

Elementarskola på landet. 6-kl. samskola jämte förbered. kurser för real-skolexamen. Omsorg-full vård och undervisning med största möjliga hänsyn till individuell begåfning, studiefrämjande och krafter.

Soråk- och Hushållsskolan Fleurie Linköping börjar sitt 17-de arbetsår den 1 nästk. sept. Undervisning lämnas i franska och engelska språken i kläd- och linnesömnad, väfning, matlagning samt i alla i ett hem förekommande göromål.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala. Lärarinnekurs i matlagning och handarbete börjar 30 aug. Anmälan göres före 1 juli.

Vid Skogsbo Hushållsskola, Leksand, börjar den 15 sept. 1911 en 8 de kurs för 8 unga flickor, som slutat skolan. Kursen omfattar: främmande språk, bokhålleri och födoämneslära, matlagning, klädsömnad och väfning.

Palmgrenska Samskolan, Stockholm. (Grundad 1876). Högre fullständigt, statsunderstödt läroverk med rätt att anställa student- och real-skolexamen. Förberedande klasser. Expeditionen, Arsenalsgatan 4, öppen dagligen kl. 3 - 1/2 4 e. m.

Källvik. Hälso-brunn. Badanstalt. Hafsbad. Beläget i det natursköna Tjust, 2 mil norr om Västervik. Mycket billiga lefnadsomkostnader. Läkare: Docenten vid Uppsala Universitet Dr H. Lundborg.

EUCALYP återger grött och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken nyance som helst. Garantieradt oskadligt. Attest härå är utfärdad af Herr Dr Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån, Stockholm.

Sommar- & Vinterkurorten Nyrestaureerad. Alla varma badformer, sand-, tvål- o. gyttjemassagebad. Ljus- o. elektriska växelström-bad m. fl.

FÖRBIGÅ EJ DEN SVENSKA INDUSTRIEN! Vid inköp af kulörta lättare BLUS- och SKJORTTYGER begär Tuppens Zephyr. Absolut ljus- och tvättäkta. Fullt jämförlig med bästa utländska och dessutom billigare.

Brandreth's Piller. Rent vegetabiliskt Alltid verksamt. Brandreth's Piller rensa blodet, magen och inälvorna samt underlättar matsmältningen. De stimulerar levern, aflägsna dålig galla och andra förfärvade afsöndringar.

ALLCOCK'S PLÅSTER. Universalt botemedel mot Smärtor. Hvarsomhelst, där man har ondt bör et plåster läggas.

JAVOL Vill du som gammal ha ditt hår kvar? Använd Javol som ung! JAVOL håller vid regelbundet bruk huvudbotten ren, fri från mjäll, antiseptisk, väl ventilerad och förlänar förfärvade stimulans åt de därunder liggande hårrötter, hvilket är huvudprincipen i all hårskötsel.

7,150,000 kr. skola utlottas & 159 års Stockholms Teater-premie-obligationer. Dragning den 1 juni och högsta vinsten 10,000 kr. För endast 75 öre erhålles kontrakt med ensam vinsträtt & en obligation; för kr. 3.75 & fem st. för kr. 5.- & sju st. och för kr. 10.- femton obligationer.

Handväfda Linneväfnader. Duktyg o. Servietter i damast o. dräll Handdukar alla slag. Linnelärter, Näsdukar m. m. köpes bäst och billigast från Gestriklands Linneväveri, Gefle, (f. d. Kungäters Linneväveri). Priskurant gratis och franko.

Sparkasseränta 4 1/2 % Köpmannabanken Arsenalsgatan 9.

Med detta nummer följa gratisbitagorna: Idun Hjälper och Iduns Ung och Idun för maj.